

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
תשובה	(3)	(4)	(3)	(4)	(3)	(4)	(4)	(2)	(3)	(1)

שאלה	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
תשובה	(3)	(1)	(3)	(1)	(1)	(1)	(2)	(1)	(4)	(1)

שאלה	21	22	23
תשובה	(2)	(3)	(1)

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: **מרבד : רצפה -**

היחס : מרבד הוא משהו אשר משמש לכסות את הרצפה.
א' הוא דבר שמשמש לכסות את הב'.

תשובה (1): כסיה : כפפה. האם **כסיה** היא משהו שמשמש לכסות את הכפפה? לא. **כסיה** היא כפפה, אלו הן מילים נרדפות.

תשובה (2): שלולית : מגף. האם **שלולית** היא משהו שמשמש לכסות את המגף? לא. **מגף** הוא פריט שנועלים על מנת שלא להירטב מה**שלולית**.

תשובה (3): מצנפת : פדחת. האם **מצנפת** היא משהו שמשמש לכסות את הפדחת? כן. **פדחת** היא מילה נרדפת לחלק העליון של הגולגולת, המצח, שעליו אכן מונחת **מצנפת** (=כובע).

תשובה (4): משענת : גב. האם **משענת** היא משהו שמשמש לכסות את הגב? לא. את הגב מניחים על **המשענת**.

תשובה (3).

2. השאלה: **בלתי הפיך : להחזיר לקדמותו -**

היחס : בלתי הפיך הוא משהו שלא ניתן להחזיר לקדמותו.
א' הוא משהו שלא ניתן ב'.

תשובה (1): מחוסן : לחלות. האם **מחוסן** הוא מי שלא ניתן לחלות? אולי.

תשובה (2): נקי : להכתים. האם **נקי** הוא משהו שלא ניתן להכתים? לא. **נקי** הוא משהו שאין עליו כתמים, אך אין משמעות הדבר כי לא ניתן להכתים.

תשובה (3): זניח : להתייחס. האם **זניח** הוא משהו שלא ניתן להתייחס אליו? לא. **זניח** הוא משהו שאין צורך להתייחס אליו.

תשובה (4): אקראי : לחזות. האם **אקראי** הוא משהו שלא ניתן לחזות אותו? כן. דבר **אקראי** (=רנדומלי) הוא דבר שאין לו חוקיות, הוא אינו צפוי ולכן אף אחד לא יכול לחזות אותו.

מדוע תשובה (1) אינה נכונה? ההבדל בין תשובה זו לתשובה הנכונה (ולאנלוגיה המקורית) הוא שהאדם **המחוסן** הוא זה שלא יכול לחלות, בעוד ש**בלתי הפיך** הוא משהו שאף אחד לא יכול להחזיר לקדמותו.

תשובה (4).

אוקטובר 2014 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

3. השאלה: נכשל : הוכשל -

היחס : הוכשל הוא מי שגרמו לו להיות **נכשל** (להיכשל).
ב' הוא מי שבמתכוון גרמו לו ל-**א'**.

תשובה (1): נקרא : הוקרא. האם **הוקרא** הוא משהו שגרמו לו להיות **נקרא**? אולי.

תשובה (2): נאכל : הואכל. האם **הואכל** הוא משהו שגרמו לו להיות **נאכל**? לא. **הואכל** הוא משהו **שהאכילו** אותו.

תשובה (3): נעלם : הועלם. האם **הועלם** הוא משהו שגרמו לו להיות **נעלם**? כן. **הועלם** הוא מי שבמתכוון גרמו לו **להיעלם**.

תשובה (4): נלבש : הולבש. האם **הולבש** הוא משהו שגרמו לו להיות **נלבש**? לא. **הולבש** הוא מי **שהלבישו** אותו.

מדוע תשובה (1) אינה נכונה? נבחן את ההבדל בין תשובות (1) ו-(3) ונבדוק מי מהן מתאימה יותר לאנלוגיה המקורית:

ההבדל העיקרי בין שתי התשובות הוא ההקשר- למילים **הוכשל** ו**הועלם** יש הקשר שלילי שחסר במילה **נקרא**. שתי התשובות מציגות קשרים דומים, אך תשובה (3) מתאימה יותר.

תשובה (3).

4. השאלה: בדימוס : פרש - (בדימוס = בגמלאות)

היחס : מי שבדימוס הוא מי ש**פרש**.
א' הוא מי ש-**ב'**.

תשובה (1): בגפו : התלווה. האם מי ש**בגפו** הוא מי **שהתלווה**? לא. משמעות המילה **בגפו** היא לבדו. מי שהוא לבדו לא **התלווה** לאף אחד.

תשובה (2): בפומבי : פרסם. האם מי ש**בפומבי** הוא מי ש**פרסם**? לא. המילה **בפומבי** משמעותה בציבור, ברבים. משהו שפורסם נמצא (בהכרח) בפומבי אך לא כל מה שנמצא **בפומבי** הוא (בהכרח) משהו שמישהו **פרסם**.

תשובה (3): בעיצומו : הסתיים. האם מי ש**בעיצומו** הוא מה **שהסתיים**? לא. משהו שנמצא **בעיצומו** הוא משהו שטרם **הסתיים**, כלומר עדיין נמשך.

תשובה (4): בגילופין : התבסס. האם מי ש**בגילופין** הוא מי **שהתבסס**? כן. בגילופין = שיכור, התבסס = השתכר. שיכור הוא מי שהשתכר - אדם **בגילופין**, הוא אדם **שהתבסס**.

תשובה (4).

5. השאלה: **לכתוב : למחוק -**

היחס : למחוק זה לבטל את מה שעשתה הפעולה **לכתוב**.
ב' היא פעולה שמטרתה לבטל את תוצאת הפעולה **א'**.

תשובה (1): לבקש : לסרב. האם **לסרב** היא פעולה שמטרתה לבטל את מה שעשתה הפעולה **לבקש**? לא. הפעולה **לבקש** משמעותה להביע בקשה, ו**לסרב** זה להגיב לאותה בקשה בשלילה, אך לא **לבטל** אותה.

תשובה (2): לדעת : לשער. האם **לשער** היא פעולה שמטרתה לבטל את מה שעשתה הפעולה **לדעת**? לא. **לשער** זה לנחש, להעריך. כלומר **אנו משערים** משהו רק כאשר **אנו לא יודעים** משהו (שכן אם היינו יודעים, לא היינו צריכים לשער).

תשובה (3): לאבד : למצוא. האם **למצוא** היא פעולה שמטרתה לבטל את מה שעשתה הפעולה **לאבד**? כן. תוצאת הפעולה **לאבד** היא שיש משהו שאיננו יודעים היכן הוא. הפעולה **למצוא** מבטלת את המצב הזה.

תשובה (4): לתת : לקבל. האם **לקבל** היא פעולה שמטרתה לבטל את מה שעשתה הפעולה **לתת**? לא. כאשר מישהו **נותן** משמעות הדבר היא שמישהו אחר "עושה" **לקבל**.

תשובה (3).

6. השאלה: **נמכר : בעלים -**

היחס : נמכר הוא משהו שהחליפו את ה**בעלים** שלו.
א' הוא מישהו שה- **ב'** שלו השתנה.

תשובה (1): נודה : חברה. האם **נודה** הוא מי שה**חברה** שלו השתנתה? לא. **נודה** הוא מי שכבר אינו חלק מה**חברה** שלו, אך אין משמעות הדבר שהוא מצא **חברה** אחרת להשתייך אליה (נודה = מישהו שנידו אותו).

תשובה (2): נרתם : עול. האם **נרתם** הוא מי שה**עול** שלו השתנה? לא. **נרתם** הוא מי שנוטל חלק **בעול** (עול = נטל, משא).

תשובה (3): פורק : חלק. האם **פורק** הוא מי שה**חלק** שלו השתנה? לא. **פורק** הוא מה שהפרידו בין **החלקים** שלו זה מזה.

תשובה (4): נדחה : מועד. האם **נדחה** הוא משהו שה**מועד** שלו השתנה? כן. **נדחה** זה נקבע מחדש **למועד** מאוחר יותר.

תשובה (4).

7. **השאלה:** הסוציולוגיות ג'ניפר ייאו ולי סונג, החוקרות את ייצוג המיעוט הקוריאני בתקשורת היפנית, טוענות כי חברה המבקשת לשמור על הסדר החברתי הקיים בה תופסת את בן המיעוט כמסכן סדר זה. לכן, הן טוענות, התקשורת נוטה לתאר אותו באופן שלילי, באמצעות הקישור בינו ובין תופעות בלתי רצויות כגון אלימות, מהומות ומצוקה.

איזו מן הטענות שלהלן עולה מן הפסקה?

פיתרון: נסכם תחילה את הנאמר בפסקה:

הסוציולוגיות טוענות כי החברה תופסת את המיעוט כמסכן את הסדר שלה (של החברה), ולכן התקשורת נוטה לתאר את המיעוט באופן שלילי ולייחס לו תופעות כגון אלימות, מהומות ומצוקה. מן הנאמר בשורה הראשונה ניתן להבין כי במונח "מיעוט" מתייחסות הסוציולוגיות לקוריאנים, והמילים "התקשורת" ו"החברה" מתייחסות ליפנים.

תשובה (1): המיעוט הקוריאני ביפן מסכן את הסדר החברתי במדינה.

תשובה זו אינה נכונה, שכן בפסקה אמנם נאמר כי "החברה תופסת את בן המיעוט כמסכן סדר זה" אך לא ניתן להסיק שהמיעוט אכן מסכן את הסדר החברתי, אלא רק שזו הדרך שבה החברה מתארת את בן המיעוט, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): האופן שבו המיעוט הקוריאני מוצג בתקשורת היפנית חיובי פחות מהאופן שבו הוא נתפס בציבור היפני.

תשובה זו אינה נכונה, שכן לא הוזכר בפסקה דבר בנוגע לאופן בו נתפס המיעוט הקוריאני בציבור, אלא רק האופן בו הוא נתפס בתקשורת, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): התקשורת היפנית מרבה לעסוק במיעוט הקוריאני.

תשובה זו אינה נכונה, שכן זוהי תוספת מידע שלא צוינה בפסקה.

תשובה (4): המיעוט הקוריאני מוצג באופן שלילי בתקשורת היפנית.

בפסקה נאמר כי "התקשורת נוטה לתאר את המיעוט באופן שלילי", ולכן זו התשובה הנכונה, שכן היא מביעה במדויק את הנאמר הפסקה.

תשובה (4).

8. **השאלה:** בספר "המדריך לטיולי משפחות" מופיעים רק מסלולי טיול שאורכם חמישה קילומטרים לכל היותר ורמת הקושי שלהם קלה או בינונית, ומסלולי טיול שאורכם שבעה קילומטרים לכל היותר ורמת הקושי שלהם קלה. בספר "לטייל בנחלי הצפון" מופיעים רק מסלולי טיול בצפון הארץ הכוללים הליכה במים.

איזה ממסלולי הטיול הבאים עשוי להופיע בשני הספרים גם יחד?

פיתרון: נסדר את הנתונים:

יש שתי אפשרויות עבור מסלולים המתאימים לספר הראשון:

א. מקסימום חמישה קילומטרים ברמת קושי קלה או בינונית או

ב. מקסימום שבעה קילומטרים ברמת קושי קלה.

עבור מסלולים המתאימים לספר השני:

על המסלול להיות באזור הצפון וגם לכלול הליכה במים.

אנו מחפשים מסלול שיכול להופיע בשני הספרים, כלומר מקיים את התנאי של הספר השני ואחד מהתנאים של הספר הראשון.

תשובה (1): מסלול טיול ברמת קושי קלה שאינו כולל הליכה במים ואורכו חמישה קילומטרים.

המסלול המתואר בתשובה זו אינו כולל הליכה במים ולכן אינו עומד בתנאי הספר השני, ומכאן שהתשובה נפסלת.

אוקטובר 2014 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

תשובה (2): מסלול טיול ברמת קושי בינונית הכולל הליכה במים ואורכו שלושה קילומטרים.

מסלול זה עומד בתנאי הספר הראשון על פי אפשרות א'.

המסלול כולל הליכה במים ולכן מתאים גם לתנאים הכלולים בספר השני.

שימו לב: אמנם לא נאמר במפורש כי המסלול נמצא בצפון הארץ, אך מצד שני לא נאמר שהוא אינו בצפון.

מאחר ושאר התשובות נפסלות בוודאות, ונשאלנו איזה מסלול עשוי להופיע בשני הספרים, זו התשובה

הנכונה שכן היא מתארת מסלול שעשוי להופיע בשני המסלולים.

תשובה (3): מסלול טיול בצפון הארץ ברמת קושי בינונית שאורכו שישה קילומטרים.

המסלול המתואר בתשובה זו אינו מתאים לאף אחת מן האפשרויות עבור הספר הראשון, שכן מסלול שאורכו

יותר מחמישה קילומטרים (אך פחות משבעה) חייב להיות בדרגת קושי קלה ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (4): מסלול טיול בצפון הארץ הכולל הליכה במים ואורכו שמונה קילומטרים.

מכיוון שאורך המסלול אינו מתאים לאף אחת מן האפשרויות עבור הספר הראשון, התשובה נפסלת.

תשובה (2).

9.

השאלה: מורה הבחין כי תלמידים שהשתתפו בשיעור חזרה שערך לקראת הבחינה, לא הצליחו בבחינה יותר מתלמידים שלא השתתפו בו. הוא הסיק מכך ששיעור החזרה לא סייע להצלחה בבחינה.

איזה מן הנתונים הבאים עשוי לגרום למורה לחזור בו ממסקנתו?

פיתרון: זוהי שאלת מחזק / מחליש. ראשית נבין מה הנתון (התוצאות), ומה המסקנה אשר הוסקה

בעקבותיו:

הנתון (התוצאות): לא היה הבדל במידת ההצלחה במבחן בין תלמידים שהשתתפו בשיעור החזרה לבין

תלמידים שלא השתתפו בשיעור החזרה.

המסקנה: שיעור החזרה לא סייע לתלמידים להצליח בבחינה.

שואלים מה עשוי לגרום למורה לחזור בו ממסקנתו, כלומר מה **יחליש** את מסקנתו של המורה. נחפש תשובה

שממנה ניתן ללמוד כי שיעור החזרה בכל זאת תרם להצלחת התלמידים בבחינה.

הערה: בשביל להסיק ששיעור כן תרם, נחפש תשובה שמצביעה על הבדל התחלתי (ברמת ידיעת החומר) בין

התלמידים שהגיעו לשיעור לבין התלמידים שלא הגיעו לשיעור

תשובה (1): משיעור החזרה נעדרו רק תלמידים ששהו במקרה מחוץ לעיר.

מתשובה זו עולה כי התלמידים שהגיעו לשיעור החזרה היו רק תלמידים שנשארו בעיר, כלומר ההבדל בין

התלמידים שהיו בשיעור ההשלמה לבין התלמידים שלא היו בשיעור אינו נוגע לרמת ידיעת החומר אלא

לסיבה שאינה רלוונטית להצלחה במבחן. האם מידע זה מצביע על כך ששיעור החזרה בכל זאת סייע להם

להצליח בבחינה? לא, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): התלמידים שהשתתפו בשיעור החזרה חרוצים ובעלי מוטיבציה יותר מחבריהם.

מתשובה זו עולה כי התלמידים שהשתתפו בשיעור הם תלמידים "טובים" יותר מאלו שלא השתתפו בו.

אם למרות זאת הצלחת התלמידים שהשתתפו בשיעור החזרה במבחן דומה לאלו שלא השתתפו בו, הרי

שכנראה שיעור החזרה לא עזר לתלמידים שהשתתפו בו, ולפיכך תשובה זו דווקא מחזקת את מסקנת

המורה.

תשובה (3): תלמידים ששלטו היטב בחומר הבחינה העדיפו ללמוד לקראתה בבית, בכוחות עצמם.

מתשובה זו עולה כי התלמידים שהשתתפו בשיעור החזרה שלטו בחומר פחות מחבריהם אשר לא השתתפו

בו. לאור המידע הזה, העובדה שבסופו של דבר לא היה הבדל בין ציוני התלמידים שהשתתפו בשיעור

(החלשים) לאלו שלא השתתפו בשיעור (החזקים) מעידה על כך שהתלמידים החלשים יותר מלכתחילה,

דווקא השתפרו בעקבות שיעור החזרה והגיעו להישגים דומים לאלו של שאר התלמידים, הבקיאים מהם.

כלומר, שיעור החזרה דווקא סייע למשתתפים, ולכן זו התשובה הנכונה.

אין צורך לפסול את התשובה הרביעית, אך נעשה זאת לטובת השלמת ההסבר:

אוקטובר 2014 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

תשובה (4): תלמידים שהשתתפו בשיעור חזרה שערכה מורה אחרת לקראת אותה בחינה, הצליחו בממוצע פחות מתלמידים שלא השתתפו בו.

מתשובה זו עולה כי שיעור חזרה אחר היה לא יעיל אף הוא. תשובה זו אינה מלמדת אותנו דבר לגבי שיעור החזרה של המורה, ולכן ניתן לפסול אותה.

תשובה (3).

10. השאלה: _____ דעתו _____ של רוזנשטיין על האידאולוגיה של חברי המפלגה, הוא _____ כאשר הם הביעו את דעתם בדבר שיטת המיסוי, וזאת משום שעמדתם זו _____.

פיתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): **למרות** דעתו **החיובית** של רוזנשטיין על האידאולוגיה של חברי המפלגה, הוא **הגיב באי-נוחות** כאשר הם הביעו את דעתם בדבר שיטת המיסוי, וזאת משום שעמדתם זו **לא עלתה בקנה אחד עם עמדת הממשלה**.

למשפט שלושה חלקים. בחלק הראשון אנו לומדים על יחסו של רוזנשטיין לאידאולוגיה של חברי המפלגה בדרך כלל, בחלק השני אנו לומדים מה עמדתו בנוגע לדעתם על שיטת המיסוי, ובחלק השלישי מסבירים לנו מדוע עמדתו היא כזו. שימו לב כי בתחילת המשפט יש מילת קישור אשר משתנה בין התשובות ומלמדת על היחס בין חלקי המשפט.

תמצות התשובה: למרות שרוזנשטיין בדרך כלל בעד האידאולוגיה של חברי המפלגה, הוא לא בעד דעתם על המיסוי, זאת בגלל שדעתם אינה תואמת את עמדת הממשלה.

בתשובה זו תחילת המשפט מציגה ניגוד ("למרות") בין דעתו העקרונית של רוזנשטיין על חברי המפלגה (דעה חיובית) לבין דעתו השלילית על עמדתם בנוגע למיסוי. סופו של המשפט מסביר את הניגוד בכך שעמדת חברי המפלגה מנוגדת לעמדת הממשלה בנושא. זו התשובה הנכונה.

אין צורך לפסול את שאר התשובות אך נעשה זאת לטובת השלמת ההסבר:

תשובה (2): **בשל** דעתו **החיובית** של רוזנשטיין על האידאולוגיה של חברי המפלגה, הוא **הגיב בזעם** כאשר הם הביעו את דעתם בדבר שיטת המיסוי, וזאת משום שעמדתם זו **הייתה אופיינית להשקפת עולמם**.

תמצות התשובה: בגלל שרוזנשטיין בדרך כלל בעד האידאולוגיה של חברי המפלגה הוא כעס על דעתם בנוגע למיסוי, בגלל שעמדה זו מתאימה להשקפת עולמם של חברי המפלגה.

על פי חלקה השני של התשובה רוזנשטיין כעס על חברי המפלגה מאחר והם הביעו עמדה שמתאימה להשקפת עולמם, כלומר עמדה שמאפיינת אותם. אבל, מכיוון שבתחילת המשפט נטען כי רוזנשטיין תומך בדרך כלל באידאולוגיה של חברי המפלגה, הרי שאין כל סיבה לכעסו, ולפיכך תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (3): **למרות** דעתו **השלילית** של רוזנשטיין על האידאולוגיה של חברי המפלגה, הוא **הסכים עם דבריהם** כאשר הם הביעו את דעתם בדבר שיטת המיסוי, וזאת משום שעמדתם זו **הייתה מנוגדת לחלוטין להשקפתיו שלו**.

תמצות התשובה: למרות שרוזנשטיין לא תומך בדרך כלל באידאולוגיה של חברי המפלגה הוא הסכים עם דעתם בנוגע למיסוי, בגלל שעמדה זו שונה לגמרי מעמדתו שלו.

חלקה הראשון של התשובה טוען כי למרות שרוזנשטיין לא מסכים עם חברי המפלגה בדרך כלל, הוא הסכים עם דעתם בנוגע למיסוי. המשך המשפט מסביר את הסכמתו של רוזנשטיין בכך שדעת חברי המפלגה הייתה מנוגדת לדעתו שלו. מכיוון שאין זה הגיוני לומר כי מישהו תומך בעמדת מישהו אחר **בגלל** שהיא מנוגדת לדעתו שלו, התשובה נפסלת.

תשובה (4): בשל דעתו הנחרצת של רוזנשטיין על האידיאולוגיה של חברי המפלגה, הוא הגיב באדישות כאשר הם הביעו את דעתם בדבר שיטת המיסוי, וזאת משום שעמדתם זו קוממה והכעיסה אותו.

תמצות התשובה: בגלל שלרוזנשטיין בדרך כלל יש דעה מוצקה על האידיאולוגיה של חברי המפלגה, הוא היה אדיש לדעתם לגבי המיסוי, משום שעמדה זו הרגיזה אותו.

במשפט הזה נאמר שלרוזנשטיין יש דעה מוצקה על האידיאולוגיה של חברי המפלגה, ושעמדתם הרגיזה אותו. מידע זה אינו עולה בקנה אחד עם העובדה שרוזנשטיין הגיב באדישות לדעתם, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (1).

11. השאלה: עד לא מזמן נראָה כי שערי "גן העדן הקפיטליסטי" _____ תושבי מזרח אירופה, _____ של יועצים מערביים שנשלחו לסייע להם. אולם כיום ברור כי יועצים אלה _____ שכר הטרחה שגבו, והמפתחות הנחשקים _____.

פיתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): עד לא מזמן נראָה כי שערי "גן העדן הקפיטליסטי" יישארו סגורים לעד בפני תושבי מזרח אירופה, בשל העצות הגרועות של יועצים מערביים שנשלחו לסייע להם. אולם כיום ברור כי יועצים אלה לא נתנו תמורה הולמת לשכר הטרחה שגבו, והמפתחות הנחשקים נראים משום כך רחוקים מתמיד.

למשפט זה שני חלקים עיקריים - מחלקו הראשון של המשפט אנו לומדים מה היה הרושם עד לא מזמן (כלומר בעבר) בנוגע לשאלה האם תושבי מזרח אירופה יתקרבו למערב ("גן העדן הקפיטליסטי") ותרומתם/חוסר תרומת של היועצים, ומחלקו השני של המשפט אנו לומדים מה התוצאות של פעולתם, כלומר האם היועצים עשו כראוי את עבודתם כראוי (תרמו לקירוב תושבי מזרח אירופה למערב). בין שני חלקי המשפט יש יחס של ניגוד ("אולם כיום ברור").

תמצות התשובה: עד לא מזמן נראה שהתושבים לא יתקרבו למערב בגלל העצות הגרועות של היועצים. אבל היום ברור שהיועצים עשו עבודה גרועה ולפיכך לא נראה כי המזרח יתקרב למערב ("המפתחות הנחשקים נראים... רחוקים מתמיד").

חלקה הראשון של התשובה קובע כי התושבים לא יתקרבו למערב בגלל העצות הגרועות. חלקה השני מסביר שהיועצים עשו עבודה לא טובה, ולכן התושבים לא יתקרבו למערב. שני החלקים טוענים טענה זהה, ולפיכך הניגוד הקיים ביניהם ("אולם כיום ברור") אינו מתאים. התשובה נפסלת.

תשובה (2): עד לא מזמן נראָה כי שערי "גן העדן הקפיטליסטי" הולכים ונפתחים לפני תושבי מזרח אירופה, למרות מאמציהם הכנים של יועצים מערביים שנשלחו לסייע להם. אולם כיום ברור כי יועצים אלה לא נתנו תמורה הולמת לשכר הטרחה שגבו, והמפתחות הנחשקים נשארו בידיהם.

תמצות התשובה: עד לא מזמן נראה כי התושבים יתקרבו למערב למרות המאמצים הכנים של היועצים. אבל היום ברור כי היועצים עשו עבודה גרועה, ולא עזרו לתושבי מזרח אירופה להתקרב למערב הקפיטליסטי.

כבר בחלקה הראשון של התשובה קובע כי נראה שהתושבים יתקרבו למערב למרות מאמציהם האמתיים של היועצים קיימת בעיה. מאחר ואנו יודעים כי מטרתם של היועצים היא לקרב את התושבים למערב, מילת הניגוד "למרות" אינה מתאימה, ולכן ניתן לפסול את התשובה כבר בשלב זה.

תשובה (3): עד לא מזמן נראָה כי שערי "גן העדן הקפיטליסטי" הולכים ונפתחים לפני תושבי מזרח אירופה, בעזרתם של יועצים מערביים שנשלחו לסייע להם. אולם כיום ברור כי יועצים אלה לא התעניינו אלא בשכר הטרחה שגבו, והמפתחות הנחשקים נראים משום כך רחוקים מתמיד.

תמצות התשובה: עד לא מזמן נראה כי התושבים יתקרבו למערב בעזרת היועצים. אבל כיום ברור שהיועצים התעניינו רק בשכר שגבו ולא ביצעו את עבודתם.

חלקו הראשון של המשפט קובע כי נראה היה שהתושבים יצליחו להתקרב למערב בזכות היועצים. חלקו השני טוען כי כיום ברור שהיועצים לא עשו עבודה טובה ולכן התושבים לא יצליחו להתקרב למערב. מכיוון ששני חלקי המשפט עומדים בניגוד זה לזה, מילת הקישור בין שני חלקי המשפט מתאימה ולכן זו התשובה הנכונה.

אין צורך לפסול את התשובה הרביעית אך נעשה זאת לטובת השלמת ההסבר:

תשובה (4): עד לא מזמן נראה כי שערי "גן העדן הקפיטליסטי" יישארו סגורים לעד בפני תושבי מזרח אירופה, למרות פעולותיהם הנמרצות של יועצים מערביים שנשלחו לסייע להם. אולם כיום ברור כי יועצים אלה עשו עבודה נאמנה בעבור שכר הטרחה שגבו, והמפתחות הנחשקים נותרו בחזקת חלום שלא הוגשם. תמצות התשובה: עד לא מזמן נראה כי התושבים לא יתקרבו למערב למרות שהיועצים ניסו לעזור. אבל היום ברור שהיועצים עשו עבודה טובה, ולכן ההתקרבות למערב אינה ברת-השגה. חלקו הראשון של המשפט טוען כי היועצים ניסו לעזור אך לא הצליחו. חלקו השני של המשפט טוען כי היום ברור שיועצים עשו עבודה טובה ולכן לא הצליחו לקרב בין התושבים למערב. חלקו השני של המשפט אינו הגיוני שכן אם היועצים עשו עבודה טובה אין סיבה שתושבי מזרח אירופה לא יוכלו להתקרב למערב. התשובה נפסלת. **תשובה (3)**.

12. השאלה: מטרתם העיקרית של שירי הערש היא להרגיע ילדים ולהרדימם. נראה כי שיר הערש "נומה" _____ מטרה זו _____ נוסח בלשון _____ ילדים, שכן תוכנו של השיר _____.

פיתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): מטרתם העיקרית של שירי הערש היא להרגיע ילדים ולהרדימם. נראה כי שיר הערש "נומה" **היה מחטיא מטרה זו לולא נוסח בלשון גבוהה, שהיא מעבר להשגתם של ילדים, שכן תוכנו של השיר עצוב ומפחיד.**

המשפט נפתח בקביעה שמטרתם של שירי הערש היא להרגיע ולהרדים ילדים, קביעה זו תהיה רלוונטית לכל התשובות מאחר ואין השלמה בחלק זה של המשפט. יתר המשפט נחלק לשני חלקים - הראשון מספר האם השיר היה משיג את המטרות האלו אם היה מנוסח כך או אחרת, והשני עוסק בסיבה שבגינה השיר משיג/לא משיג את מטרתם העיקרית של שירי ילדים (להרגיע ולהרדים).

תמצות התשובה: מטרת שירי הערש היא להרדים ולהרגיע ילדים. "נומה" לא היה משיג את המטרה אם לא היה מנוסח בשפה שילדים לא מבינים, כלומר השיר לא היה משיג את המטרה אם היה מנוסח בצורה שילדים היו מבינים, וזאת מכיוון שהתוכן שלו עצוב ומפחיד.

חלקה הראשון של התשובה קובע כי השיר לא היה מרגיע ילדים אם היה מנוסח באופן שאותו יכלו הילדים להבין. חלקה השני של התשובה מסביר זאת בכך שתוכן השיר עצוב ומפחיד. זו התשובה הנכונה. אין צורך לפסול את שאר התשובות אך נעשה זאת לטובת השלמת ההסבר:

תשובה (2): מטרתם העיקרית של שירי הערש היא להרגיע ילדים ולהרדימם. נראה כי שיר הערש "נומה" **לא היה מחטיא מטרה זו אילו נוסח בלשון פשוטה, המובנת לילדים, שכן תוכנו של השיר עצוב ומפחיד.**

תמצות התשובה: מטרת שירי הערש היא להרדים ולהרגיע ילדים. "נומה" לא היה מחטיא מטרה זו, כלומר, היה משיג את המטרה, אם היה מנוסח בלשון המובנת לילדים, בגלל שהתוכן שלו עצוב ומפחיד.

חלקה השני של התשובה קובע כי תוכן השיר מפחיד, אך חלקה הראשון קובע כי אם הילדים היו מבינים את השיר הם היו נרגעים ונרדמים. מכיוון ששני החלקים אינם מתאימים, התשובה נפסלת.

תשובה (3): מטרתם העיקרית של שירי הערש היא להרגיע ילדים ולהרדימם. נראה כי שיר הערש "נומה" **היה משיג מטרה זו אילו נוסח בלשון גבוהה, שהיא מעבר להשגתם של ילדים, שכן תוכנו של השיר אופטימי ונוסף שלוה.**

תמצות התשובה: מטרת שירי הערש היא להרדים ולהרגיע ילדים. השיר "נומה" היה משיג את המטרה אם הילדים לא היו מסוגלים להבין, בגלל שהתוכן שלו חיובי ומרגיע.

חלקה השני של התשובה קובע כי תוכן השיר חיובי ומרגיע, אולם חלקה הראשון קובע כי השיר ירגיע את הילדים אם הם לא יבינו את תוכנו. מכיוון ששני החלקים אינם מתאימים, תשובה זו נפסלת.

תשובה (4): מטרתם העיקרית של שירי הערש היא להרגיע ילדים ולהרדים. נראה כי שיר הערש "נומה" היה משיג מטרה זו ללא נוסח בלשון פשוטה, המובנת לילדים, שכן תוכנו של השיר חיובי ונוסף שלוה.

תמצות התשובה: מטרת שירי הערש היא להרדים ולהרגיע ילדים. "נומה" היה משיג את המטרה אם הילדים לא היו מסוגלים להבינו, בגלל שהתוכן שלו חיובי ומרגיע.

אם תוכן השיר חיובי ומרגיע לא ברור מדוע הוא היה משיג את מטרתו אם הילדים לא היו מסוגלים להבינו, ולכן תשובה זו נפסלת.

תשובה (1).

13. השאלה: עומר נקרא לנסוע בדחיפות לצרפת, והתלבט אם לשכור את שירותיו של מתורגמן דובר צרפתית או לנסות ללמוד צרפתית לפני הנסיעה. הוא ביקש את עצת חבריו, גדי ואסתר. גדי אמר: "מוטב לאדם לחפור לעצמו באר מלקנות בקבוק מים", ואילו אסתר אמרה: "עם זאת, כשאתה צמא, אין זה הזמן המתאים להתחיל לחפור באר".

איזו מהטענות הבאות, בנוגע לדבריהם של השניים, אינה נכונה?

פתרון: נקביל בין הסיפור שבשאלה לבין המשלים המובאים בה:

גדי אמר: "מוטב לאדם לחפור לעצמו באר מלקנות בקבוק מים", כלומר - עדיף לעשות משהו שהוא בגדר פתרון קבוע מאשר לבחור בפתרון זמני.

ההקבלה לסיפור שבשאלה: עדיף ללמוד צרפתית ("לחפור באר", ליצור פתרון קבוע) מאשר לשכור מתורגמן ("לקנות בקבוק מים", לפתור את הבעיה באופן נקודתי בלבד).

אסתר אמרה: "עם זאת, כשאתה צמא, אין זה הזמן המתאים להתחיל לחפור באר", כלומר - כאשר ישנה בעיה שדורשת פתרון מיידי ("כשאתה צמא", בעיה דחופה) זה לא נכון להשקיע זמן רב בהשגת פתרון קבוע אשר דורש תהליך ארוך כאשר ניתן לפתור את הבעיה הדחופה באופן מיידי. ההקבלה לסיפור שבשאלה: אם עומר צריך לנסוע בדחיפות ("כשאתה צמא") לא יהיה זה נכון כעת ללמוד צרפתית ("לחפור באר", לבחור בפתרון הקבוע אשר מצריך זמן ומאמץ).

מכאן, שגדי חושב כי יש לפתור את הבעיה באופן קבוע ולא חד פעמי - כלומר ללמוד צרפתית, ואילו אסתר חושבת שמכיוון שהנסיעה דחופה עדיף לפתור את הבעיה באופן מיידי וחד פעמי - כלומר לשכור מתורגמן.

תשובה (1): גדי טען, למעשה, ששכירת המתורגמן תהיה פתרון חד-פעמי בלבד לבעייתו של עומר.

לפי המשל של גדי ניתן להבין כי לדעתו שכירת מתורגמן הוא פתרון חד-פעמי (קניית בקבוק מים), כלומר, הטענה בתשובה זו נכונה ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): אסתר טענה, למעשה, ששכירת מתורגמן תהיה פתרון מיידי לבעייתו של עומר.

לפי המשל של אסתר, ניתן להבין כי לדעתה עדיף לעומר לפתור את הבעיה באופן מיידי, כלומר לשכור מתורגמן (=קניית בקבוק מים), לפיכך, טענה זו נכונה ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): אסתר חולקת על הדעה שעקרונית עדיף לדעת צרפתית מלהיעזר במתורגמן.

אסתר התייחסה במשל שלה למקרה הנוכחי, בו עומר נקרא בדחיפות לצרפת. לא ניתן ללמוד מכך שהיא מאמינה שעדיף לא ללמוד צרפתית ולהעדיף את עזרתו של מתורגמן במקרים אחרים, בהם הזמן אינו דוחק, אלא כי במקרה זה זהו הפתרון העדיף. מכיוון שנשאלנו איזו מהטענות אינה נכונה, הרי שזו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

14.

השאלה: יוסי טוען כי מבוגרים מעודדים בנים ובנות, לעתים בלי משים, להתנהג על פי מה שנחשב בחברה התנהגות "גברית" ו"נשית" בהתאמה, וכי זו אחת הסיבות להיווצרותם של הבדלים בין נטיותיהם של בנים ובנות. טלי, לעומתו, טוענת כי המבוגרים רק נענים באופן ספונטני לרצונותיהם השונים של בנים ובנות, הנובעים מנטיותיהם הטבעיות המולדות.

איזה מהמחקרים הבאים עשוי לסייע בהכרעה בין שתי הטענות?

פיתרון: בבסיס השאלה עומדת ההתלבטות האם ההבדלים בהתנהגותם של בנים ובנות נובעים מנטיותיהם הטבעיות של הילדים (דעתה של טלי) או מהשפעתם של המבוגרים על הילדים (דעתו של יוסי). עלינו למצוא ניסוי שיאפשר לקבוע מי מהשניים צודק.

נעבור לבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): עריכת תצפיות במבוגרים המשחקים עם פעוט שהולבש בבגדים שאינם מסגירים את מינו, והשוואה בין התנהגות המבוגרים שנאמר להם כי מדובר בן, לבין התנהגות המבוגרים שנאמר להם כי מדובר בבת.

לפי תוצאות הניסוי המתואר בתשובה זו, נוכל לבדוק האם מבוגרים מתנהגים באופן שונה כאשר הם חושבים שהם משחקים עם בן לעומת מצב בו הם חושבים שהם משחקים עם בת. במידה ואכן נראה הבדל בהתנהגותיהם של המבוגרים נסיק כי הבדל זה בהתנהגות המבוגרים משפיע על התנהגות הילדים ולכן הצדק עם יוסי. במידה ולא נראה הבדל בהתנהגות המבוגרים, נסיק שההבדל בהתנהגות הילדים נובע מנטיותיהם הטבעיות ואינו קשור למבוגרים, ועל כן הצדק עם טלי. זו התשובה הנכונה. אין צורך לבדוק את שאר התשובות, אך נעשה זאת לטובת השלמת ההסבר:

תשובה (2): עריכת תצפיות בהתנהגותם של ילדים בני שני המינים, ובדיקת השאלה באיזו מידה הם אמנם עסוקים בפעילויות שבעיני החברה תואמות את מינם.

לפי תוצאות הניסוי המתואר בתשובה זו, נוכל לבדוק האם ילדים מתנהגים "בהתאם" למינם, אך לא נוכל לקבוע מה הגורם לכך - האם מדובר בנטייתם הטבעית של הילדים או בהשפעה של המבוגרים עליהם. התשובה נפסלת מאחר ואינה מאפשרת לנו להכריע בין שתי הטענות.

תשובה (3): מעקב אחר המכירות בחנות צעצועים גדולה, והשוואה בין הצעצועים שמבוגרים קונים לבנים לבין הצעצועים שמבוגרים קונים לבנות.

הניסוי המתואר בתשובה זו יאפשר לנו לבדוק האם מבוגרים קונים צעצועים ה"מתאימים" לבנים ולבנות, אך לא נוכל לדעת האם הם עושים זאת בגלל שהילדים דורשים צעצועים כאלו או בגלל שזו נטייתם של המבוגרים עצמם. מכיוון שמידע זה לא יעזור לנו להכריע בין שתי הטענות ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (4): עריכת ראיונות עם ילדים, ובדיקת השאלה אם הם עצמם מודעים לסטראוטיפים של "התנהגות גברית" לעומת "התנהגות נשית".

הניסוי המתואר בתשובה זו יאפשר לנו לקבוע האם ילדים יודעים להבדיל בין התנהגות שנחשבת "גברית" והתנהגות שנחשבת "נשית", אך אינו יכול להסביר מהיכן נובעים ההבדלים בתפיסתם של הילדים - האם בגלל נטייתם הטבעית או בגלל השפעת המבוגרים עליהם. מידע זה לא יעזור לנו להכריע בין שתי הטענות ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (1).

15.

השאלה: המלומד הסקוטי בן המאה השמונה-עשרה ג'יימס האטון היה הראשון שטען כי התהליכים הגאולוגיים המתרחשים היום, למשל פעילות געשית או שקיעת סחף מנחלים בקרקעית הים, התרחשו באותו האופן מאז ומעולם. מטענה זו גזר האטון את הרעיון שתצורות גאולוגיות אדירות, כגון הרים, עמקים ושכבות סלע, נוצרו בתהליך אטי וממושך לאורך מיליונים רבים של שנים. רעיון זה עמד בסתירה לתפיסה שרווחה בימיו, ולפיה צורתה של היבשה לא נשתנתה שינוי של ממש מאז נוצרה.

איזה מן המשפטים שלהלן מתמצת את הרעיון של האטון באופן הטוב ביותר?

פיתרון: נסכם בקצרה את הפסקה:

האטון טוען כי תהליכים בטבע (כמו פעילות געשית) מתרחשים באופן קבוע מאז ומעולם, ומכך מסיק שצורות יוצאות דופן בטבע כמו הרים ועמקים נוצרו לאט לאט לאורך מיליוני שנים.

יש לשאול את עצמנו מדוע מסיק האטון מסקנה זו - התשובה היא שבהנחה כי כל התהליכים מתרחשים באופן קבוע, הנוף (הרים וכו') נוצר כתוצאה מתהליכים אלו ועל כן הנוף אינו תוצאה של אירוע פתאומי, אלא של תהליך ארוך טווח.

כמו כן נאמר בסוף הפסקה שדעתו של האטון מנוגדת לדעה שרווחה בימיו - שצורת היבשה לא השתנתה מאז שנוצר העולם, כלומר הנוף הוא תוצאה של אירוע חד-פעמי - היווצרות כדור הארץ.

נעבור לבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): התהליכים הגאולוגיים האטיים המתרחשים בהווה מתרחשים כבר מיליוני שנים, והם שעיצבו את צורתה של היבשה.

זו התשובה הנכונה, שכן היא מתאימה לתהליך ההסקה של האטון.

תשובה (2): העובדה שהתהליכים הגאולוגיים הם אטיים וממושכים סותרת את התפיסה שצורתה של היבשה לא נשתנתה שינוי של ממש מאז נוצרה.

נשאלנו מה היה הרעיון של האטון. הרעיון של האטון הוא שהעובדה שהתהליכים האטיים המתרחשים כיום התרחשו מאז ומעולם, ומכאן שהצורות הגאולוגיות נוצרו בתהליך אטי וממושך לאורך מיליונים רבים של שנים. הרעיון של האטון לא היה לסתור תפיסה כלשהי, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): כבר לפני מיליוני שנים התגבשה - בתהליך גאולוגי אטי וממושך - צורתה של היבשה כפי שהיא היום.

האטון לא טען שצורתה של היבשה התגבשה כבר לפני מיליוני שנים, אלא שהתהליך עצמו ארך מיליוני שנים, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (4): הרים, עמקים ושכבות סלע נוצרים מפעילות געשית או משקיעת סחף בקרקעית הים - תהליכים גאולוגיים הפועלים באותו אופן מאז ומעולם.

הדגש בפסקה הוא על **מקור** התצורות הגאולוגיות (כלומר היבשה) - האם הם נוצרו כפי שאנו מכירים אותם או שצורתם הנוכחית (הרים, עמקים ושכבות סלע) נובעת מתהליכים איטיים וממושכים? לכן, למרות שהמידע בתשובה זו נכון כשלעצמו, תשובה זו נפסלת מכיוון שהיא לא מתמצתת את הרעיון של האטון באופן הטוב ביותר, מכיוון שהיא אינה מציינת את המסקנה שנבעה מן הטענה שהתהליכים הם איטיים וממושכים.

תשובה (1).

השאלה: איזו מן האפשרויות המוצעות משלימה את הפסקה שלהלן בצורה הטובה ביותר?

על פי הסטטיסטיקות האחרונות, תגובתם של נהגי ארה"ב להאמרת מחירי הדלק הייתה צמצום השימוש בכלי רכב פרטיים. _____ . נראה אפוא כי כל עוד לא ימצא תחליף זול לדלק, הוא ימשיך להתייקר.

פיתרון: ננתח את הפסקה שבשאלה:

חלקה הראשון של הפסקה מציג את העובדה כי לאור מחירי הדלק הגבוהים נהגים רבים בארה"ב משתדלים לנהוג פחות (במטרה לצרוך פחות מהדלק היקר).

סופה של הפסקה מסכם ומציג את המסקנה כי כל עוד לא תמצא דרך אחרת (פרט לדלק) להנעת כלי רכב,

כנראה שהדלק ימשיך להתייקר. מסקנה זו אינה הגיונית לאור צמצום צריכת הדלק על ידי הנהגים

האמריקאים ומכאן שאנו יכולים להסיק כי החלק החסר אמור לכלול מידע שיהווה סיבה למסקנה הנתונה

בסוף הפסקה, ושיעמוד בניגוד לחלקה הראשון:

משתמשים פחות במכוניות + אבל זה לא עוזר = צריך פתרון אחר מכיוון שהתגובה של נהגי ארה"ב אינה

פותרת את הבעיה (האמרת מחירי הדלק).

נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): עם זאת טעות היא לקוות שתגובה זו תרסן ריסון של ממש את מחירי הנפט העולמיים, שכן

התרחבות הנהיגה בסין, בהודו ובעוד מדינות מתפתחות עולה על הצטמצמות זו בהרבה

תשובה זו משלימה את הפסקה בצורה הגיונית:

האמריקאים משתמשים פחות במכוניות + עם זאת, תגובה זו אינה מספיקה בגלל שבמקומות אחרים בעולם

תופעת הנהיגה מתרחבת, ומכאן כל עוד לא ימצא פתרון אחר הדלק יתייקר. זו התשובה הנכונה.

תשובה (2): בנוסף, חברות רבות מעורבות בפיתוח כלי רכב שאינם מונעים בדלק, ושלבד מביטול התלות

היקרה בו, ימזערו את הנוקים הסביבתיים שהוא גורם

משפט זה מהווה המשך לחלקה הראשון של הפסקה, אך אינו מהווה הסבר למסקנה המובאת בסופה:

משתמשים פחות במכוניות + בנוסף, יש חברות שמפתחות כלי רכב שלא דורשים דלק = צריך פתרון אחר.

מתוך שני המשפטים הראשונים ניתן היה לצפות שסוף הפסקה יעסוק בכך שמחירי הדלק דווקא ירדו בעתיד

כיוון שהשימוש בדלק יפחת בדלק. לכן, תשובה זו נפסלת.

תשובה (3): הממשל האמריקני מנסה לעודד מגמה זו על ידי מסע יחסי ציבור שקורא להגברת השימוש

בתחבורה ציבורית זולה

תשובה זו דומה במהותה לתשובה הקודמת ועל כן נפסלת גם היא:

משתמשים פחות במכוניות + הממשלה מעודדת את ההפחתה בנהיגה = צריך פתרון אחר.

תשובה (4): אולם אף שתגובה זו אינה פוגעת בתושבי מרכזי הערים, שבהן התחבורה הציבורית זמינה

ויעילה, בפריפריה הגבלת הנהיגה ברכב פרטי משמעה פגיעה של ממש באיכות החיים

תשובה זו טוענת כי אמנם תושבי מרכז הערים יוכלו לצמצם את השימוש ברכבם הפרטי, אך תושבי

הפריפריה יפגעו מהגבלה שכזו:

משתמשים פחות במכוניות + אבל זה יפגע בתושבי הפריפריה = צריך פתרון אחר כי מחיר הדלק ימשיך

לעלות.

התשובה נפסלת מאחר והפגיעה בתושבי הפריפריה, אין בה כדי להסביר את המסקנה שבסוף הפסקה ולפיה

מחירי הדלק ימשיכו לעלות. אם התשובה הייתה מציינת כי תושבי הפריפריה לא יצמצמו את נסיעתם ברכב

הפרטי, התשובה הייתה מתאימה יותר, אך מידע זה לא כלול בתשובה. בנוסף, לא רשום כי הייתה הגבלה על

שימוש בכלי רכב פרטיים, אלא שזו הייתה יוזמה של הנהגים.

תשובה (1).

17.

השאלה: כתובת מצרית עתיקה העוסקת באל הבורא פֶתַח, שבו האמינו המצרים הקדמונים, מתייחסת ל"קולו" של פתח או ל"לשונו". חוקרים אחדים סבורים שבביטויים אלו התכוונו המצרים הקדמונים לאיתני הטבע, שנוצרו מדיבורו של פתח. הפסיכולוג ג'וליאן ג'יינס דוחה את הקריאה הזאת ומעדיף פרשנות אחרת: אין מדובר אלא בקולות שהמצרים ייחסו לאל פתח, קולות שהיו למעשה מדומיינים, הזיות של בני האדם.

סביב איזו שאלה נסובה המחלוקת בין החוקרים הנזכרים בפסקה ובין הפסיכולוג ג'יינס?

פיתרון: הפסקה עוסקת בכתובת מצרית עתיקה המתייחסת ל"קולו" של אל כלשהו. המחלוקת המדוברת מתייחסת למהותם של ה"קולות" שהזכירו המצרים הקדמונים:

החוקרים המוזכרים טוענים כי כאשר התייחסו המצרים הקדמונים ל"קולו" של האל הם התכוונו בעצם לאיתני הטבע, שהאל יצר 'בדיבורו'. כלומר מדובר על כך שהמצרים לא באמת שמעו קולות אלא ההתייחסות ל"קולו" של האל הייתה מטאפורה.

לעומתם, הפסיכולוג ג'יינס טוען כי המצרים הקדמונים התייחסו להזיות. הם דמיינו שהאל "מדבר" אליהם. כלומר מדובר על כך שהמצרים באמת חשבו שהם שומעים קולות וההתייחסות ל"קולו" של האל היא דיבור מוחשי.

תשובה (1): האם הכתובת המצרית מתייחסת לקולות של ממש, או לקולות דמיוניים שמקורם בהזיות?

על פי תשובה זו, המחלוקת סובבת סביב השאלה האם המצרים באמת שמעו קולות, או שמקור הקולות ששמעו היה בהזיה, בדמיון. על פי החוקרים המוזכרים בפסקה "קולו" של האל הוא מטאפורה לאיתני הטבע - שאינם קולות (גם אש היא חלק מאיתני הטבע), כלומר גם החוקרים וגם הפסיכולוג מסכימים כי המצרים לא שמעו קולות אמיתיים, ולכן זו אינה המחלוקת ביניהם. התשובה נפסלת.

תשובה (2): למה התכוונו המצרים הקדמונים כשהזכירו בכתובת את "קולו" או את "לשונו" של האל פתח?

על פי הפסקה החוקרים טוענים שהמצרים התכוונו לאיתני הטבע (המצרים לא חשבו שהם שומעים באמת קולות) ואילו הפסיכולוג טוען שהמצרים חשבו באמת שהם שומעים קולות, אך אלה היו קולות מדומיינים ש"שמעו" במחשבתם בלבד. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3): האם מהכתובת המצרית עלינו להסיק שבתקופה המצרית הקדומה נגעו הזיותיהם של בני האדם לאל הבורא פתח?

על פי תשובה זו שני הצדדים מסכימים כי המצרים הקדמונים הזו הזיות, והמחלוקת סובבת סביב השאלה האם הזיותיהם נגעו לאל מסוים. התשובה נפסלת מאחר ורק הפסיכולוג סבור כי הקולות ששמעו המצרים נבעו מהזיות.

תשובה (4): מה סברו המצרים הקדמונים - שהאל פתח יצר את איתני הטבע, או שהוא יצר קולות והזיות בראשם של בני האדם?

המחלוקת לא נסובה סביב מה שסברו המצרים הקדמונים, אלא סביב פירוש הביטויים שהופיעו בכתובת המצרית. התשובה נפסלת.

תשובה (2).

18. **השאלה:** מהפסקה השנייה משתמע כי חומר ישמש "גלאיי" מוצלח לזיהום מתכתי אם הוא -

פיתרון: על פי שורות 7-8:

"מה שהופך את השער ל"גלאיי" מוצלח במיוחד הוא העובדה שבניגוד לחלבונים אחרים בגוף, אשר היקשרותם למתכות מוציאה אותם מכלל פעולה, חלבון השער אינו ניזוק כלל מהיקשרות כזו".

כלומר, גלאי טוב יהיה חלבון שימשיך בפעילותו גם לאחר שהוא נקשר למתכת כלשהיא.

תשובה (1).

19. **השאלה:** על פי הקטע, על שלוש מהשאלות הבאות אפשר לקבל מענה באמצעות בדיקה כימית של דגימה משערו של פלוני.

מה **השאלה הנוותרת?**

פיתרון: התשובה הנכונה תציג שאלה שעליה **לא ניתן** לענות באמצעות בדיקה של דגימת שער, לכן נפסול כל תשובה שמציגה שאלה עליה **ניתן** לענות בבדיקה מסוג זה.

על פי הפסקה השלישית ניתן ללמוד מדגימת השער מידע על שהתרחש **בזמנים שונים** - בסמוך ללקיחת הדגימה או לפני כן (שורות 9-10: "שער גדל על פי רוב בשיעור קבוע (כסנטימטר אחד בחודש). על כן אפשר להפיק מבדיקת חלקים שונים של השערה מידע לא רק על המצב סמוך למועד הדגימה, אלא על המצב זמן רב לפני מועד זה").

תשובה (1): האם זיהום מתכתי בסביבתו הוא תופעה חדשה או תופעה הנמשכת זה זמן מה?

תשובה (2): האם זיהום מתכתי שהיה קיים בגופו חלף?

תשובה (3): האם ריכוזה של מתכת מסוימת בגופו מצוי במגמת עלייה?

תשובה (4): האם זיהום מתכתי בשערו מקורו בסביבתו או בגופו?

שלוש התשובות הראשונות מתייחסות לשאלות הקשורות **בזמן**, ולכן נוכל לקבל את התשובה עליהן מדגימת השער. התשובה הרביעית מתייחסת לשאלה של מקור הזיהום - האם בסביבה או בתוך הגוף. על פי הפסקה הראשונה (שורות 3-4) הרכבו הכימי של השער יכול לספק מידע לגבי הסביבה הכימית של גוף האדם - החיצונית והפנימית, אולם אין בקטע אזכור של דרך כלשהי אשר יכולה לאפשר לזהות את מקור הזיהום - פנימי או חיצוני, ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

20. **השאלה:** ציפי פנתה לרופאה כדי שתבחן על פי שער ראשה את הסיבה לכאבי הבטן החזקים שהיו לה שנתיים קודם לכן. הרופאה טענה כי אינה יכולה לענות על שאלתה של ציפי על סמך בדיקה של השער. על פי הקטע, מה יכול להיות הנימוק לכך?

פיתרון: נשאלנו מה יכול להיות על פי הקטע הנימוק שלפיו הרופאה אינה יכולה לאבחן על סמך בדיקה של השער של ציפי את הסיבה לכאבי הבטן שסבלה מהם לפני שנתיים. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): השער של ציפי קצר למדי.

על פי הקטע דגימת השער יכולה לספק מידע על שהתרחש בעבר, אך אם שערה של ציפי נגזר בזמן האחרון (כלומר, הוא קצר למדי) משמעות הדבר היא שיתכן כי השער שגדל בזמן כאבי הבטן (לפני שנתיים) כבר נגזר ואינו נמצא עוד על ראשה של ציפי. מכאן שהשער שבו עלול היה להימצא רמז על הגורם לכאבי הבטן של ציפי אינו קיים, והרופאה אינה יכולה לענות על שאלתה של ציפי על סמך בדיקה של השער שנמצא על ראשה היום. מכיוון שזה יכול להיות הנימוק של הרופאה לחסור היכולת לאבחן את הסיבה לכאבי הבטן מהן סבלה ציפי לפני שנתיים, הרי שזו התשובה הנכונה.

תשובה (2): שיערה של ציפי צבוע.

מכיוון שלא נאמר בטקסט כי שיער צבוע מונע מן הבדיקה לספק את המידע הדרוש מן השער, הרי שזו אינה יכול להיות הנימוק שבו השתמשה הרופאה לחוסר היכולת לאבחן את הסיבה לכאבי הבטן. התשובה נפסלת.

תשובה (3): ציפי סובלת מנשירת שיער.

נשירת שיער משמעותה שציפי מאבדת הרבה משיערה באופן טבעי, אך אין משמעות הדבר שאין לציפי שיער כלל. מאחר ולמדנו כי מספיקה שיערה אחת על מנת לבצע ניתוח, כל עוד לא נאמר כי לציפי אין שיער כלל - לא ניתן להסיק שאי אפשר לבצע בדיקה מוצלחת. התשובה נפסלת.

תשובה (4): שיערה של ציפי צומח לאט מהרגיל.

מידע זה דווקא יכול לעזור לרופאה, שכן אם שיערה של ציפי צומח לאט מהרגיל יש יותר סיכוי שהשיער שצמח בתקופה בה סבלה ציפי מכאבי הבטן עדיין נמצא על ראשה. התשובה נפסלת.

תשובה (1).

21.

השאלה: על פי הקטע, אחד מיתרונותיו של השער על פני הדם לצורכי אבחון רפואי נובע מהעובדה ש-

פיתרון: על פי שורות 12-13:

"שלא כמו דגימה של חומרים ביולוגיים אחרים, השער הוא חומר עמיד במיוחד הנשמר ללא שינוי במשך שנים ארוכות".

תשובה (1): מתכות נוטות להיקשר בקלות רבה יותר לחלבוני השער מלחלבונים המצויים בדם.

תשובה (2): שיער הוא חומר עמיד יותר מדם.

תשובה (3): הסביבה הכימית של השער שונה מהסביבה הכימית של הדם.

תשובה (4): השער, שלא כמו הדם, בא במגע ישיר עם האוויר.

תשובה (2) מתייחסת ליתרון של השער על פני חומרים ביולוגיים אחרים ועל כן זו התשובה הנכונה.

שאר התשובות מציגות מידע שלא נכתב בטקסט, ועל כן נפסלות.

תשובה (2).

22.

השאלה: מהפסקה האחרונה משתמע כי הרופאים בתחילת המאה ה-19 _____ ערים לסכנות הטמונות בבליעה של ארסן, ולכן הם _____.

פיתרון: על פי שורות 24-27: "... במאה ה-19 נעשה שימוש נרחב בארסן כתרופה. ואולם שלא כמו בימינו, שבהם יש מודעות לטיבן הרעלי של תרופות שונות ולצורך במעקב אחר הנזק המצטבר עקב שימוש ממושך בהן, בורותם של הרופאים באותם ימים הביאה לידי כך שהתרופה נהפכה לרעל קטלני."

משורות אלו נובע כי הרופאים במאה ה-19 לא ידעו שהתרופה ארסן עלולה להזיק לחולייהם, ומכאן שלא היו מודעים לצורך במעקב אחרי חולים שטופלו בארסן כדי לבדוק את השפעתה המזיקה של התרופה.

על פי תשובה (3):

מהפסקה האחרונה משתמע כי הרופאים בתחילת המאה ה-19 לא היו ערים לסכנות הטמונות בבליעה של ארסן, ולכן הם לא ערכו מעקב אחרי השפעתו של חומר זה.

ניתן לפסול את תשובות (1) ו-(2) מכיוון שהרופאים לא היו מודעים לסכנות שבבליעת ארסן.

תשובה (4) נפסלת מכיוון שהרופאים בתחילת המאה ה-19 לא 'הופתעו' שחומר זה גרם למוות, שכן בתקופתם לא היה ידוע כלל על הסכנות שבחומר ואילו כיום – כאשר הסכנות ידועות – אותם רופאים אינם בין החיים עוד ועל כן לא יכולים להיות מופתעים..

תשובה (3).

23.

השאלה: על פי הפסקה האחרונה, דגימת השער של נפוליאון לא העידה על -

פיתרון: הפסקה האחרונה מספרת על נפוליאון ועל סיבת מותו - ככל הנראה נפוליאון נפטר כתוצאה מהרעלת ארסן. קביעה זו נתמכת על ידי שתי דגימות משערו של נפוליאון:

הדגימה הראשונה נלקחה מיד כשהגיע לאי סנט הלנה, ונמצאה בה כמות גדולה של ארסן. דגימה זו מלמדת אותנו כי נפוליאון נחשף לכמות ארסן גדולה עוד לפני הגעתו לאי.

הדגימה השנייה נלקחה מיד לאחר מותו, וגם בה נמצאו כמויות גדולות של ארסן לכל אורך השערה. דגימה זו מלמדת אותנו כי לאורך שהותו של נפוליאון באי המשיכה כמות הארסן אליה נחשף להיות גבוהה.

כלומר - נפוליאון היה חולה במחלה כלשהי וטופל בארסן במשך תקופה ארוכה, הן לפני והן בזמן שנכלא באי סנט הלנה, דבר שגרם לו להרעלת ארסן ולמוות.

נעבור לבדוק את התשובות ונחפש תשובה שהמידע בה לא הוסק מדגימת שערו של נפוליאון:

תשובה (1): טיב מחלתו.

מתוך הפסקה למדנו על ה**טיפול** אותו קיבל נפוליאון - ארסן, אך לא נמסר כל מידע בנוגע למחלה שדרשה את הטיפול הנ"ל. זו התשובה הנכונה.

תשובה (2): הטיפול במחלתו.

על פי הפסקה, בזכות דגימה משערו של נפוליאון, ניתן לדעת כי ה**טיפול במחלתו** של נפוליאון היה ארסן, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): סיבת מותו.

על פי העולה מן הפסקה סיבת מותו של נפוליאון היא, ככל הנראה, הרעלת ארסן (שורות 16-17: "שאלה היסטורית הנוגעת למוותו של הקיסר הצרפתי נפוליאון **באה**, **ככל הנראה**, על פתרונה בזכות אבחון הרכבו הכימי של השער"). התשובה נפסלת.

תשובה (4): משך הטיפול התרופתי שקיבל.

מתוך שתי הבדיקות שתיארנו, ניתן ללמוד כי נפוליאון קיבל טיפול בארסן הן לפני והן בזמן כליאתו באי סנט הלנה. התשובה נפסלת.

תשובה (1).